

ADHD-foreningen • Afasiforbundet i Norge • Autismeforeningen i Norge • Cerebral Parese-foreningen • Dystleksforbundet i Norge • Forbundet Tenner og Helse
 • Foreningen for Blødere i Norge • Foreningen for Fragilt X- Syndrom • Foreningen for Hjertesyke barn • Foreningen for Kroniske Smertepasienter • Foreningen
 for Muskelsyke • Foreningen for Søvnsykdommer • Hørselshemmedes Landsforbund • Interesseforeningen for LMBB syndrom • Klinefelterforeningen
 i Norge • Landsforeningen for kombinert syns- og hørselshemmede/døvblinde • Landsforbundet for Utviklingshemmede og Pårørende • Landsforeningen
 Alopecia Areata • Landsforeningen for hjerte- og lungesyke • Landsforeningen for Huntingtons Sykdom • Landsforeningen for Nyrepasienter og Transplanterte
 • Landsforeningen for Pårørende Innen Psykiatri • Landsforeningen for Trafikkskadde i Norge • Landsforeningen mot Fordøyelsesykdommer • Leverforeningen
 • Marfanforeningen • Mental Helse Norge • Momentum • Morbus Addisoni Forening • Multipel Sklerose Forbundet i Norge • Norges Aetma -og Allergiforbund
 • Norges Diabetesforbund • Norges Døveforbund • Norges Fibromyalgi Forbund • Norges Myalgisk Encefalopati Forening • Norges Mlgrenøforbund • Norges
 Parkinsonforbund • NORILCO • Norsk Kraniofacial Forening • Norsk Cellakforening • Norsk Dysmeliforening • Norsk Epilepsiforbund • Norsk Forening for
 Anafresi • Norsk Forening for Cystisk Fibrose • Norsk Forening for Ehlers-Danlos Syndrom • Norsk Lymfødemforening • Norsk Forening for Nevrofibromatose
 • Norsk Forening for Osteogenesis Imperfecta • Norsk forening for Tuberos Sklerose • Norsk Hemokromatoseforbund • Norsk Immunviktforening • Norsk
 Interesseforening for Kortvokste • Norsk Interesseforening for Stamme • Norsk Keratoeforening • Norsk Landsforening for Laryngektomerte • Norsk Fibromyalgi
 Forening • Norsk Porfyriforening • Norsk Psoriasisforbund • Norsk Revmatikerforbund • Norsk Thyroideforbund • Prostatakreftforeningen (FFO) • Norsk Jenter
 • Ryggforeningen i Norge • Rådgivning om apleforstyrrelser • Ryggmargsbrokk- og Hydrocephalusforeningen • Støtteforening for Kreftsyke barn / forener
 Syndrom Foreningen i Norge • Vestlandske Blindeforbund

Samferdselsdepartementet
 Att: Øyvind Ek
 Luft- post- og teleavdelingen
 Pb 8010 Dep
 0030 Oslo

Vårt arkiv: B08BTL-001
 Vår fil: 402
 Saksbeh: Berit Therese

SAMFERDSELSDEPARTEMENTET	
AVD./SEK.: LS	S.BEH.: TRK
- 9 JAN. 2008	
S.NR.: 05, 735	AVSKREVET.
741.0	

Oslo, 8. januar 2008

Høring av ny forskrift – etablering av felles regler om rettigheter for passasjerer med redusert mobilitet i forbindelse med lufttransport (forordning 1107/2006)

Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO) er paraplyorganisasjon for 68 ulike organisasjoner av funksjonshemmede og kronisk syke, med til sammen 310 000 medlemmer. Mange av våre medlemmer opplever utfordringer når de skal ut å fly, og vi ønsker derfor den nye forordningen for passasjerer med redusert mobilitet velkommen. Vi er opptatt av at forskriften skal ivareta de passasjerene vi representerer på en best mulig måte. Noen av våre innspill er spesifiseringer av innholdet i ulike deler av forskriften, mens andre er innspill som krever at man utvider forskriften. Det er viktig for FFO å påpeke at EU-kommisjonen understreker at det er fullt mulig for landene å velge å gå lengre enn det forskriften gjør i den nasjonale implementeringen.

Hvem hører inn under gruppen PRM?

Innledningsvis vil vi påpeke at gruppen passasjerer med redusert mobilitet (PRM) er en variert og bredt sammensatt gruppe. Ofte tenker man umiddelbart på bevegelseshemning og rullestolbrukere når man hører dette, men FFO vil understreke at gruppen som trenger litt mer tilrettelegging under flyreisen enn en vanlig A4-passasjer er mer variert enn som så. Vi deler ofte inn i 3 hovedtyper av funksjonshemmede og kronisk syke, som er bevegelseshemmede, orienteringshemmede og miljøhemmede. FFO er opptatt av at forskriften ivaretar alle innenfor disse gruppene; blinde, svaksynte, hørselshemmede, døve, personer med forståelsesvansker, utviklingshemmede, personer med kognitive skader, rullestolbrukere, hjerte- og lungesyke, revmatikere, astmatikere og personer som av andre årsaker har problemer med å bevege seg over en viss avstand.

Grensen på 150 000 reisende i året

FFO er primært opptatt av at lufthavnene er utformet slik at flest mulig kan bevege seg selvstendig rundt, og oppleve færrest mulig hindringer for dette. Vi mener dette også er i lufthavnens interesse, fordi trafikken da flyter best mulig og med lavest mulig kostnader for flyplassen. Likevel vil det være noen som er helt avhengig av assistanse under oppholdet i lufthavnen, og noen som føler seg tryggere med en slik tjeneste. FFO er derfor glad for at assistanse nå skal tilbys kostnadsfritt til de som ønsker eller trenger det.

Vi er likevel skuffet over at grensen for dette tilbudet kun sikres for flyplasser som har over 150 000 reisende i året. Det vil da kun tilbys ved en tredjedel av Avinors totale antall lufthavner (15 av 45). Vi hadde forventet, ut fra samtaler vi tidligere har hatt med Avinor om dette, at man gikk inn for at forskriften skulle gjelde alle landets lufthavner rettet mot allmennheten, uavhengig av antall reisende.

Norge er et land med store avstander og spredt befolkning, og med mange små lufthavner. FFO mener det er uheldig at passasjerer som reiser til og fra disse ikke er sikret samme tilbud som ved større lufthavner. Vi vet at mange av disse ivaretar assistanse på en god måte i dag, men kvaliteten og rettighetene man har ved forsinkelser og kanselleringer vil med en forskrift være sikret på en helt annen måte enn med dagens situasjon. FFO vil derfor på det sterkeste anbefale at man ikke følger den passasjergrensen EU har lagt opp til, men lar forskriften gjelde for alle landets lufthavner.

Hvor skal assistansen gjelde?

FFO er kjent med at en assistansetjeneste skal gjelde fra ankomst lufthavnen, til man sitter på flyet, og fra man lander ved destinasjonsstedet til man er ute av lufthavnen. Det er positivt, fordi det varierer veldig i dag hvor assistansen starter, og hvem som har ansvaret i de ulike sonene. Vi ser likevel et hull i reisekjeden her, og et spørsmål vi stiller er hvem som skal ha ansvaret under flyreisen, om bord i flyet. I dag er det personalet om bord som har ansvaret, men vi har opplevd episoder der funksjonshemmede og kronisk syke har blitt nektet ombordstigning i fly fordi personalet ikke vil ha et slikt ansvar, eller blitt pålagt fra flyselskapet å ha med egen assistent eller ledsager under reisen.

FFO vurderer det slik at en person som klarer seg selv med de hjelpemidlene han/hun har til daglige gjøremål, også kan klare seg alene under en reise. En person som i tillegg til hjelpemidler er avhengig av å ha en assistent til å utføre daglige gjøremål, trenger også assistanse under en reise. Vi mener dette bør være gratis, og på mange transportmidler reiser ledsager gratis eller til halv pris sammen med den personen hun/han ledsager. Det er imidlertid ikke mulig i dag å få med seg ledsager/assistent om bord i fly gratis. FFO mener den nye forordningen med kommende forskrift aktualiserer denne problemstillingen. Hvis man trenger assistanse i lufthavnen, og har krav på å få dette gratis, bør man da ikke også ha krav på en slik tjeneste under selve reisen? I det minste bør det være slik at i de tilfeller den reisende pålegges å ha med egen assistent, bør denne reise gratis.

FFO mener dette må tas inn i forskriften. Vi ser utfordringen med at det er lufthavnen som har ansvar for assistansen i lufthavnen, mens det er flyselskapet som har ansvaret i lufta. Det vil også være det enkelte flyselskap som eventuelt pålegger en person å ha med egen assistent under reisen. Vi mener likevel det må komme klart frem at man har krav på assistanse også under reisen, og at denne skal tilbys uten kostnad for den reisende.

Kvalitetsinnholdet i assistansetjenesten

Vi ser at paragraf 4 i forskriften er "tom", fordi den skal handle om innholdet i assistansen som tilbys, såkalte kvalitetskrav, som er under utarbeidelse. FFO har vært med i utviklingen av disse kravene, og forventer at de innspillene vi har kommet med vil tas med i de endelige kvalitetskravene. Siden disse ikke er ferdig utarbeidet,

og vi derfor ikke får anledning til å kommentere dem i denne omgangen, må vi ta forbehold om at de kvalitetskravene som til slutt stilles er i tråd med de innspillene vi har gitt. I motsatt fall vil vi gjerne ha anledning til å komme med våre innsigelser på et senere tidspunkt.

Opplæring av annet personell

Opplæring av personell som skal utføre assistanseoppdrag vil være en del av de kravene som stilles til utfører av assistansen. Imidlertid er det mange funksjonshemmede og kronisk syke som velger å reise uten assistanse. Det er viktig at alt personell som kommer i kontakt med passasjerene, som i innsjekk, sikkerhetssjekk og gate, også får opplæring i å møte personer med ulike funksjonshemninger og kroniske sykdommer. Krav om dette bør tas inn i forskriften.

Art. 4: Avgrensning, spesielle betingelser og informasjon (4.e)

FFO ser med bekymring på at art. 4 tillater flyselskaper og turoperatører å nekte å akseptere en reservasjon, eller nekte å ta om bord en person ut fra sikkerhetsbestemmelser nedfelt i lov (safety requirements duly established by law). Det er uklart om det dreier seg om nasjonal lovgivning eller flyselskapenes egne bestemmelser, men uansett er det lett å se for seg at en slik sikkerhetsbestemmelse kan åpne for misbruk. Dette har vi sett eksempler på rundt om i Europa og da særlig i forhold til lavprisselskaper.

Vi vil derfor be om en tydelig definisjon av hva som ligger i en slik sikkerhetsbestemmelse, slik at den i minst mulig grad gir adgang til misbruk. Det er også viktig at man sørger for at bestemmelsen blir praktisert likt av alle flyselskaper. Vi støtter også forpliktelsen som ligger i art. 4 (2) om at flyselskaper og turoperatører skal gi skriftlig informasjon til personer som nektes ombordstigning.

Med vennlig hilsen

FUNKSJONSHEMMEDES FELLESGRANNSKAP

Liv Arum

Generalsekretær